

Landsbygd i Kronoberg

NR 2 | NOVEMBER 2024

Länsstyrelsen
Kronoberg

**Utnyttja markens
förutsättningar bättre**

Lantbrukskväll

El från biogas på Qvisingsö gård

Rådgivning med hållbarhetsfokus

MAT-rundan 2024

Öka din konkurrenskraft

Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling, Europa
investerar i landsbygdsområden

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Utnyttja markens förutsättningar bättre med ny ersättning

Betande djur

Hösten har den senaste tiden givit sig till känna efter ett fantastiskt skördeår med mycket gräs. Ett sådant här år märks det tyvärr extra tydligt att vi har för få betesdjur totalt i Kronobergs län. Vi har sett det i årets arealkontroller. Ibland finns betesdjur, men de går i alldeles för hög utsträckning på åkermark. Ibland innehåller fällan både åker- och naturbetesmark och det funkar sällan bra, eftersom djuren då väljer åkermarken och naturbetesmarken blir för svagt betad.

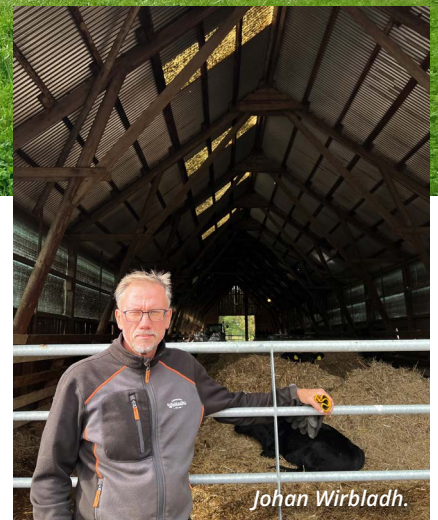
Miljöersättningen för betesmark har hela tiden höjts och det visar på hur viktiga dessa marker är för ett rikt växt- och djurliv. Ett bra betestryck är också viktigt för att undvika avdrag på stöden.

Att planera betesrotation och vilka djurgrupper som går på vilka beten under olika perioder blir allt viktigare. Har du få betesdjur i förhållande till arealen redan idag? Fundera på om du verkligen kan ta över fler arrenden utan att investera och utöka djurantalet eller ändra fällindelning.

Vi behöver fler betande djur för att ha våra öppna marker kvar. Djur som betar betesmarker hjälper till att bevara vår biologiska mångfald. På köpet omvandlar vi gräs och örter till livsmedel som vi människor kan äta. Landsbygdsministern kallade för drygt ett år sedan kor för vandrande levande beredskapslager i händelse av kris och krig. Tänkvärt!

Stefan Carlsson
Landsbygdsdirektör

Johan Wirbladh.

Nästa år kommer ersättningen för *Precisionsjordbruk – planering* gå att söka i hela Sverige, vilket gör att du i Kronoberg kan söka. Tidigare har denna ersättning begränsats till nitratkänsliga områden.

Morot för att odla med precision

Vi har besökt Johan Wirbladh i Nybro, som har sökt ersättning för *Precisionsjordbruk – planering*.

– Stödet är en morot för att odla med precision, säger Johan. Han driver ett familjeföretag med växt- och bärödling samt djurproduktion.

På gården finns en gårdsbutik med kött från diko- och grisproduktionen.

Totalt brukar de 300 hektar åkermark med vall och spannmål. I växtodlingen används *precisionsjordbruk* som ökar den totala skörden genom att anpassa tillförseln av växtnäring efter fältets förutsättningar.

Villkor för ersättning

Ett av villkoren i ersättningen för *Precisionsjordbruk – planering* är att det ska finnas en markkartering som är högst 10 år i samband med att SAM-ansökan lämnas in. Om en aktuell markkartering saknas och du vill söka så är det viktigt att du beställer en markkartering i god tid. Gör det gärna med en gång.

– Det kan hända mycket med marken under 10 år. Därför är det bra när markkarteringarna är i fas, tillägger Johan.

Ett annat villkor utöver markkartering, är att dräneringsbrunnar ovan mark med ytvattenintag ska vara omgivna av en bevuxen zon.

– Underlag som markkartering är det som ger förutsättningar för att odla med precision, avslutar Johan.

Mer information om ersättningen finns på Jordbruksverkets webbplats.

Märta Svensson
martha.svensson@lansstyrelsen.se

Julia Carlsson
julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se

Strålande sol på lantbrukskvällen

En varm vårdag i maj öppnade David och Samuel upp sin gård för en lantbrukskväll, en aktivitet som anordnas av Länsstyrelsen Kronoberg. David och Samuel Karlsson driver Södregården utanför Virestad.

I vanliga fall finns här en avel- och dikobesättning med Hereford, men den 21 maj fick gården även 110 besökare.

Stationer med kunskap

Under kvällen kunde besökarna gå runt till 12 olika stationer och prata om allt från vattenuttag, invasiva arter och LONA-stöd till vildsvin med rådgivare och experter inom olika områden.

En energirådgivare fanns på en av stationerna och informerade om biogas och solceller. Experter från Länsstyrelsen berättade om stödmöjligheter inom Klimatklivet. Även LRF, Kronobergs Nöt-köttproducenter och Skogsstyrelsen var på plats och svarade på frågor.

De som gick i byggtankar kunde visa upp sina stallritningar och prata om förprovning och investeringsstöd med experter från Länsstyrelsen.

Familjekväll på landet

Här fanns också en tipsrunda som passade både för vuxna och barn. Utöver tipsrunda fanns även andra barnaktivi-

Här ser du en station om betesmarker med en av frågorna från tipsrundan. På denna station kunde besökarna öka sin kunskap om flora och värdefulla träd i betesmarkerna.

teter. Under kvällen bjöd Länsstyrelsen på vildsvinskorv och tillbehör.

Lantbrukskvällen finansieras av landsbygdsprogrammet och det var andra året i rad som den genomfördes på en av länets gårdar.

Om du inte vill missa kvällar som denna kan du hålla utkik i [vårt digitala nyhetsbrev](#), [Landsbygd i Kronoberg](#).

Julia Carlsson
julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se

Ny ersättning för blommande fältkanter

Från och med 2025 finns ett förslag på en ny ettårig miljöersättning som du kan söka för blommande åker och fältkant.

EU-kommissionen måste godkänna förslaget, vilket de förväntas göra i slutet av november. Syftet med ersättningen är att gynna insekter och fåglar.

Villkor för ersättningen:

- Du kan inte söka ersättningen på mark som klassas som permanent gräsmark

eller permanent gröda.

- Åkermarken får inte användas för produktion mellan 1 januari och 10 oktober i Kronobergs län.
- Åkermarken ska sås med minst tre godkända arter av pollen- och nektarrika örter.
- Ett skifte måste vara minst 0,1 ha. Vid anläggning av en fältkant finns inga begränsningar på hur bred den ska vara.

- Örterna ska vara etablerade senast den 15 juli och örterna ska blomma innan det datum då marken tas i produktion igen.

Mer information om ersättningen finns på [Jordbruksverkets webbplats](#).

Märta Svensson
martha.Svensson@lansstyrelsen.se

Qvisingsö gård producerar sin el med biogas

Sedan april i år har biogasanläggningen varit i drift på Qvisingsö gård. Målet är att bli helt självförsörjande på el och att även kunna sälja en del el.

På Qvisingsö gård i Älmeboda driver Fredrik och Camilla Hilmersson ett företag med mjölkproduktion. Anläggningen har idag 580 årskor plus rekrytering. Förutom mjölkproduktion föds alla tjurar upp till slakt.

– Det känns bra att vara självförsörjande på el och drivkraften är ekonomisk hållbarhet och ett livskraftigt lantbruksföretag, säger Camilla.

Stöd från Klimatklivet

Företaget ansökte i september 2022 om stöd från Klimatklivet för att uppföra en gårdsbaserad biogasanläggning. För att söka stödet tog Fredrik och Camilla hjälp av Hushållningssällskapet.

– Investeringen hade aldrig varit möjlig utan investeringsstödet från Klimatklivet, menar både Fredrik och Camilla.

El och värme genereras av biogas framställd av gödsel från gårdens mjölkcor och en mindre mängd fastgödsel som produceras från kalvboxar med

mera. Biogasanläggningen, levererad av Norups gård, har en biogasreaktor på 2 290 m³. Röt-kammaren är på 1 790 kW och efterröt-kammaren är på 500 kW.

Uppvärmning

Hälften av den el som produceras förbrukas på gården och resterande ska säljas. Den värme som produceras används till uppvärmning av personalutrymmen och till värmeslingor i kalvboxarna. Värmen används även till att värma tre boningshus.

Tack vare investeringen kommer Qvisingsö gård att fasa ut fossildrivna minilastare mot eldrivna.

Sammanfattningsvis är paret Hilmersson mycket nöjda med sin anläggning, som är tillräckligt stor med hänsyn till gårdens tillgång till gödsel. De skulle också tveklöst rekommendera andra att investera i biogas med Klimatklivet.

Gunilla Claesson
gunilla.claesson@
lansstyrelsen.se

Klimatklivet

Vad kan du söka för?

Åtgärder som minskar utsläpp av växthusgaser kan få stöd från Klimatklivet. De åtgärder som ger den största varaktiga minskningen per investerad krona prioriteras.

Exempel på åtgärder:

- Byte till förnybar energi för uppvärmning av spannmålstorkar och stallar
- Elektrifiering av foder-, bevattning- och gödselhantering
- Producera biogas från gödsel, producera el av biogas

Så här söker du

Du ansöker via [länsstyrelsens e-tjänst](#) under bestämda ansökningsomgångar. Nästa omgång öppnar i början av 2025.

På [Naturvårdsverket](#) finns [mer information](#) om hur du gör. Skanna QR-koden här intill.

På sidan [Förbered din ansökan](#) finner du flera vägledningar som kan vara till hjälp.

Stöd för [elektriska arbetsmaskiner](#) [söker du genom Klimatpremien](#)

hos Energi-myndigheten. Skanna QR-koden här intill.

Har du frågor? Kontakta oss:

Ida Andreasson, 010-223 74 78
ida.andreasson@lansstyrelsen.se

Per-Anders Persson, 010-223 74 62
per-anders.persson@lansstyrelsen.se

Ny rådgivning med hållbarhetsfokus

Lantbrukssektorn är en viktig del i Sveriges arbete för ett hållbart samhälle. För att du som lantbrukare ska få förståelse och kontroll över det egna hållbarhetsarbetet lanserar Greppa Näringen en ny typ av rådgivning – *Hållbarhetsanalysen*.

Svenska lantbrukare har under många år arbetat med klimat- och miljöåtgärder inom Greppa Näringen. Inför en fortsatt satsning i CAP perioden 2023–2027 fördes diskussioner med LRF och lantbrukare om hur det fortsatta arbetet inom Greppa Näringen kunde utvecklas. Flera lantbrukare efterlyste en återkommande rådgivning över gårdens hela hållbarhetsarbete som komplement till Greppa Näringens övriga rådgivning.

Kvitto och sporre framåt

Många konsumenter och uppköpare av gårdens produkter vill veta att de köper är hållbart producerat. Med *Hållbarhetsanalysen* får lantbrukaren insikt i nuläget och i hur gården ligger till i förhållande till andra jämförbara gårdar.

Under rådgivningsbesöket diskuteras vilka åtgärder som kan vara aktuella att genomföra.

– Rådgivarens roll är att samman-

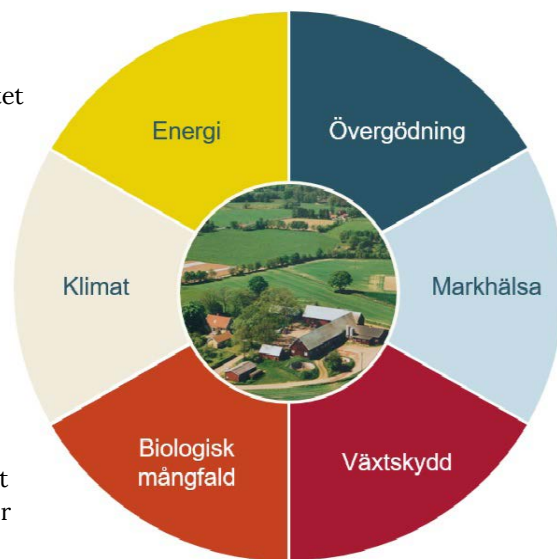
ställa data och vara ett stöd och bollplank. Både under själva rådgivningsbesöket och under det fortsatta arbetet på gården. *Hållbarhetsanalysen* kommer in naturligt i Greppa Näringens rådgivningsplaner. Den blir både ett kvitto på utfört arbete och en sporre framåt, säger Emma Hjelm, projektledare för Greppa Näringen.

Analys inom sex områden

Greppa Näringen har efter 20 år och cirka 70 000 gårdsbesök tillgång till en stor mängd data om mjölk-, kött- och växtodlingsgårdar. Inom projektet finns det mycket kunskap om åtgärder som är positiva för miljö och klimat i olika delar av jordbruksproduktionen.

Hållbarhetsanalysen går igenom följande sex huvudområden; övergödning, markhälsa, växtskydd, biologisk mångfald, klimat och energi.

– *Hållbarhetsanalysen* kan göra det svenska lantbruket ännu mer hållbart! Vi har redan nått långt inom många områden men kan tillsammans bli ännu bättre. Möjligheten att få coachande samtal för den som vill använda egna hållbarhetsmål tror jag också kan bli uppskattad, säger Markus Hoffmann, mark-, vatten och hållbarhetsexpert på LRF.

Alla Greppa Näringens rådgivare kan hjälpa lantbrukarna med en *Hållbarhetsanalys*. I framtiden är målet att det även ska vara möjligt för alla intresserade lantbrukare att själva göra en analys på [Greppa Näringens Mina sidor](#).

Du som är medlem i Greppa Näringen kommer att erbjudas rådgivningen med start under hösten.

Malin Fernholm
malin.fernholm@lansstyrelsen.se

Utbetalningsplan för sökta jordbrukarstöd 2024

Stöd/ersättning	Delutbetalning påbörjas	Slututbetalning påbörjas
Gårdsstöd	Ingen delutbetalning	13 december
Stöd till unga jordbrukare	Ingen delutbetalning	13 december
Nötkreatursstöd	Ingen delutbetalning	13 december
Ersättning för ekologisk produktion	Ingen delutbetalning	13 december
Ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage	Ingen delutbetalning	13 december
Kompensationsstöd	15 november 2024	januari 2025
Miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar	15 november 2024	januari 2025
Miljöersättning för skötsel av våtmarker och dammar	Ingen delutbetalning	13 december
Miljöersättning för hotade husdjursraser	Ingen delutbetalning	13 december
Djurvårdsersättningar	Ingen delutbetalning	13 december
Restaurering av betesmarker och slåtterängar	Ingen delutbetalning	13 december

På [Mina sidor](#) kan du följa dina ärenden.

Öka din konkurrenskraft – sök stöden före 30 november

Ulf får stöd till plansilo

Vi har pratat med Ulf Magnusson i Nennesholm utanför Reftele, som har byggt ett stort nytt fack på sin plansilo. Allt är färdigbyggt och han väntar nu på utbetalningen av stöd från Länsstyrelsen i Jönköping.

Ulf och hans hustru driver mjölkproduktion med två mjölkrobotar och cirka 135 kor på gården. De har ett gemensamt aktiebolag tillsam-

mans med mor och dotter i granngården, som i sitt stall inhyser alla bolagets ungdomdjur.

Smidigt med plansilo och konsult

Ulf säger att plansilo är smidigare och billigare än rundbalar. Men det förutsätter att markerna inte är alltför utspridda. Det var Hushållningssällskapet som berättade att de kunde söka investeringsstöd till det

42 meter långa nya facket. Kostnaden är runt 600 000 kronor och stödet de får är 30 procent av det. Stödet heter *Torkning och lagring efter skörd*. Hushållningssällskapet har skött ansökan om stöd och utbetalning, men Ulf har plockat fram offerter, fakturor och annat som har behövts.

Tips

Många vet inte om att det går att söka investeringsstöd för att bygga plansilo, tror Ulf. Därför ställer han gärna upp på intervju. Det krävs administrativt jobb att ansöka, och han tipsar att det är värt att ta hjälp av en konsult.

– Pengarna du får i stöd väger definitivt upp både konsultkostnaden och eget arbete med att plocka fram pappren, avslutar Ulf.

En säkrare, ökad och längre odlingsäsong

Genom att förlänga säsongen, skydda mot väder och vind samt öka kontrollen över bevattning, gödsling och växtskydd är växt- och odlingsstunlar utmärkta hjälpmedel i vårt klimat.

De hjälper också till med att på ett hållbart sätt öka vår självförsörjningsgrad och minska beroendet från omvärlden i en orolig tid.

Du kan få hjälp med Ny-, om- och tillbyggnad av växthus och odlingsstunlar, inklusive exempelvis bevattning, system för Växtnärings- och växtskyddsmedels- hantering, system för kompostering, system för att möjliggöra kretsloppsodling (exempelvis akvaponier).

Odlad mark behöver vara dränerad för ökad produktion och bättre miljö

När vi hjälper jorden genom täckdikning sänks grundvattennivån lokalt och det ökar markens möjlighet att ta upp vatten vid intensiva och långvariga regn.

En fungerande dränering har flera fördelar för växtodlingen. Marken torkar upp snabbare och jämnare på våren, och efter regn, och vårbruket kan börja ett till två veckor tidigare. Det kan också innebära en tidigare och högre skörd. Torrare jord får en stabilare struktur med bättre

förmåga att bära tunga maskiner. Även jordbearbetning, sådd och skördearbete blir lättare, effektivare och säkrare. Grödorna får även ett större och mer utvecklat rotsystem och växtnäringsläckaget minskar. En jämnare mognad på grödorna kan ge lägre torkningskostnad. Sök stöd till *Täckdikning*.

Se även Jordbruksverkets broschyr: *Täckdikning - för bättre skörd och miljö*.

Bli först med ny utrustning och teknik

När världen står inför stora utmaningar som klimatförändringar, resursbrist och global instabilitet blir frågan om hur vi producerar mat alltmer central. För att möta dessa utmaningar krävs innovationer som bidrar till ett hållbart, hälsosamt och konkurrenskraftigt lantbruk.

Vi behöver mer utrustning som möjliggör innovativa hållbara produktionssystem, och som är baserad på ny teknik. Det svenska lantbruket har stor potential för nya innovationer. Sök stöd för att utveckla lantbrukets produktionsmetoder med hjälp av *Ny teknik* och nya system.

Stöden är öppna även under 2025 men tiderna är inte beslutade.

Skanna QR-koden som leder till vår webbsida [Stöd till jordbruk och landsbygd](#).

Malin Fernholm
malin.fernholm@lansstyrelsen.se

Anders Meijer
anders.meijer@lansstyrelsen.se

I år inledde MAT-rundan evenemanget MAT, helgen den 14 och 15 september. Under efterföljande vecka var det Vildsvinsdag, Kunskapsdagar och MAT-marknad i Växjö. I år valde även Eldrimner att genomföra SM i mathantverk i Växjö under MAT.

Det är femte året i rad som MAT-rundan genomförs och syftet med rundan är att lyfta länets matföretag; allt från primärproducenter

till förädlare, återförsäljare, restauranger och caféer. Det var under pandemin som MAT-rundan genomfördes första gången och det var ett sätt att ersätta MAT-tältet under de rådande restriktionerna.

Utökning

I år deltog 58 företag, vilket är drygt tio fler än förra året. En del var nykomlingar och en del var nygamla före-

tag som varit med någon gång tidigare. Helgen bjöd på fantastiskt väder, vilket bidrog till att det var många som begav sig ut på vägarna. Några av de medverkande företagen hade besöksrekord.

SM i mathantverk

Vid SM i mathantverk lämnade en del av MAT-rundans företag in bidrag och några av dem fick medaljer för sina

produkter. Inte mindre än 14 medaljer hamnade hos företag i Kronoberg, vilket är betydligt fler än för några år sedan. Det är roligt med en positiv trend när det gäller mathantverkare i länet!

Anna-Stina Karlsson
anna-stina.karlsson@lansstyrelsen.se

BRA ATT VETA

Stoppa vargen, sätt upp rovdjursavvisande stängsel

Du kan ansöka om bidrag för att sätta upp rovdjursavvisande stängsel (RAS), eller uppgradera ditt befintliga stängsel till RAS, i hela Kronoberg. Områden med

vargnärvaro beviljas först. Bidraget är tänkt att täcka den extra kostnad som uppkommer jämfört med normal stängsling.

Sök bidrag nu eller i vår

Ansök senast 30 november respektive 1 maj på Länsstyrelsens webbplats eller kontakta vilthandläggarna på jaktochvilt.kronoberg@lansstyrelsen.se för mer information.

Under våren beviljas ansökningar gällande större fårbesättningar och stationära stängsel. Under hösten kan även ansökningar för mindre besättningar, andra djurslag och flyttbara stängsel beviljas, om det finns medel kvar.

På Länsstyrelsens webbsida om **Viltskador** kan du läsa viltförvaltningsdelegationens riktlinjer för hur bidragen för RAS hanteras i Kronoberg.

Behörighetskurser för användning av växtskyddsmedel

Grundkurs planeras under mars, förutsatt att det blir tillräckligt med deltagare. Kursen omfattar fyra dagar. Hör av dig om du är intresserad.

Vidareutbildning

Du som behöver vidareutbildning för att behålla din behörighet, har ett eget ansvar att hålla reda på när din behörighet går ut eller behöver förnyas.

Från och med 2025 är det inte längre möjligt att gå utbildningen ett år i förväg som det varit tidigare.

Från och med 2025 är det Jordbruksverket som

håller i vidareutbildningarna för växthus. Du som har behörighet för både utomhus och växthus behöver två vidareutbildningar. Möjligheten att skriva ett utökat prov för någon av inriktningarna finns inte längre.

Vi skickar ett brev till dig som behöver gå vidareutbildningen, men det har tyvärr hänt att alla inte kommit med när vi hämtar adresser. Kursen hålls i februari eller mars.

Anna-Stina Karlsson,
010 223 71 37,
anna-stina.karlsson@lansstyrelsen.se

FOTO: Janne Andersson, Gröppa näringen.